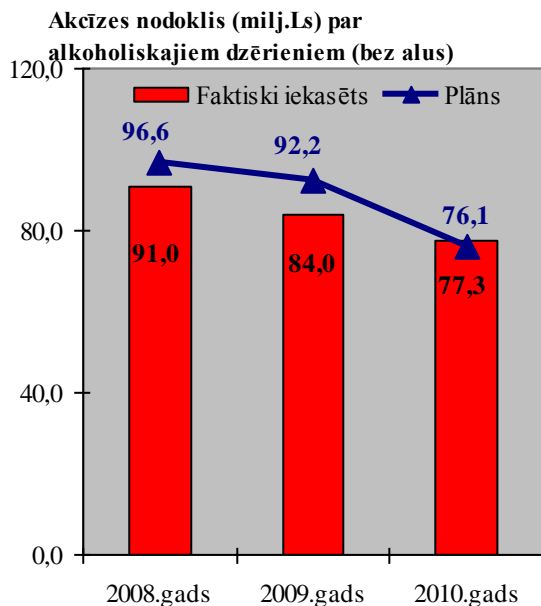

Alkohola aprīte 2010.gadā

1. Akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskiem dzērieniem

2010.gadā kopējie akcīzes nodokļa ieņēmumi par alkoholiskiem dzērieniem (izņemot alu) ir **Ls 77,31 milj.**, kas ir par Ls 6,7 milj. jeb **par 8% mazāk** kā 2009.gadā, taču ieņēmumu plāns 2010.gadam ir izpildīts par 102% jeb iekasēts par Ls 1,25 milj. vairāk kā plānots.

1.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu par alkoholiskiem dzērieniem (bez alus) salīdzinājumā ar 2009.gadu galvenokārt ietekmēja realizācijai Latvijā novirzīto alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) apjomu kritums – 2010.gadā tie ir par 5% zemāki kā 2009.gadā.

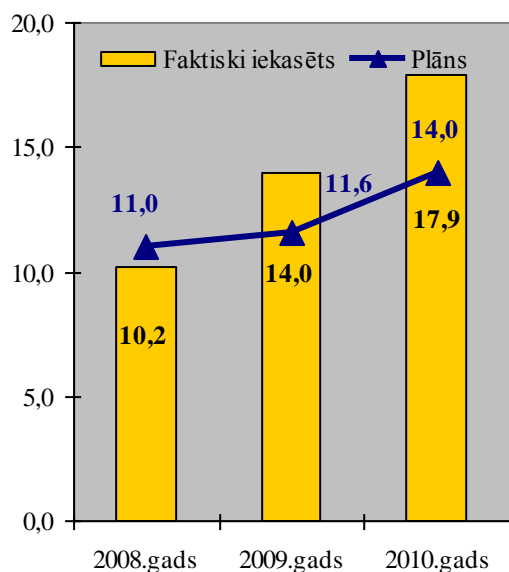
Tā kā gan 2009.gada laikā, gan arī 2010.gada 1.janvārī būtiski tika palielinātas nodokļa likmes „spirtotajam” alkoholam, tai skaitā alkoholiskajiem kokteiļiem (skatīt 3.pielikumu), komersanti centās pielāgoties – virknei alkoholisko kokteiļu tika nomainīta receptūra, ražojot tos uz alus bāzes, kam ir aptuveni četras reizes zemāka nodokļa likme kā tāda paša stipruma kokteīlim.

2.attēls

Rezultātā alus apjomi palielinās uz pārējo alkoholisko dzērienu samazinājuma rēķina – 2010.gadā alus grupas dzērienu apjomi ir par 3% lielāki kā 2009.gadā.

Kopējā (ieskaitot alu) akcīzes nodokļa par alkoholu ieņēmumu struktūrā (skatīt 2.pielikumu) dominējošo īpatsvaru (71%) sastāda ieņēmumi par „spirtotajiem” dzērieniem, ko nodrošina tiem piemērojamā augstā nodokļa likme. Turpretī alus nodrošina tikai 19% no alkohola akcīzes ieņēmumiem, lai arī kopējos alkohola realizācijas apjomos sastāda 77% (skat. 5.attēlu), kas viennozīmīgi saistāms ar krasi zemāko akcīzes nodokļa likmi salīdzinājumā ar citiem dzērienu veidiem ar vienādu alkohola stiprumu.

Akcīzes nodoklis (milj.Ls) par alu

Akcīzes nodokļa ieņēmumus par alkoholu 2009.gadā ietekmēja:

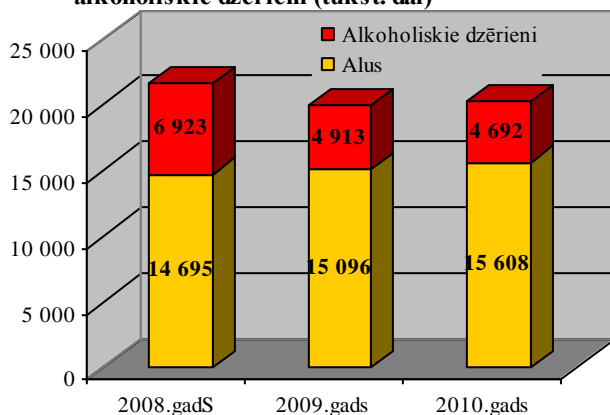
- nelielais akcīzes nodokļa likmju palielinājums no 2010.gada 1.februāra vīniem, raudzētajiem dzērieniem un starpproduktiem ar stiprumu līdz 15 tilpumprocentiem (skatīt 3.pielikumu);
- ieviestās obligātās inventarizācijas, kas nodrošina nodokļa likmes starpības summas nomaksu valsts budžetā;
- brīvam apgrozījumam patēriņam izlaisto alkoholisko dzērienu apjomu samazinājums – 2010.gadā realizācijai Latvijā nodots par 8% mazāk alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) kā 2009.gadā.

2.Alkoholisko dzērienu izlaišana brīvā apgrozījumā patēriņam Latvijā

2010.gada decembra beigās 105 komersantiem ir 125 spēkā esošas licences akcīzes preču noliktavas turētāja darbībai. Licences reģistrēta nosūtītāja darbībai ir spēkā 50 komersantiem, savukārt 3 komersantiem ir spēkā licences reģistrēta saņēmēja darbībai.

Alkoholisko dzērienu apjoms, kas nodots patēriņam Latvijā, un to struktūra, ņemot vērā piemērojamās akcīzes nodokļa likmes, ir vieni no būtiskākajiem rādītājiem, kas vistiešākā veidā ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā.

Patēriņam Latvijā nodotie alkoholiskie dzērieni (tūkst. dal)

3.attēls

2010.gadā patēriņam Latvijā nodoti:

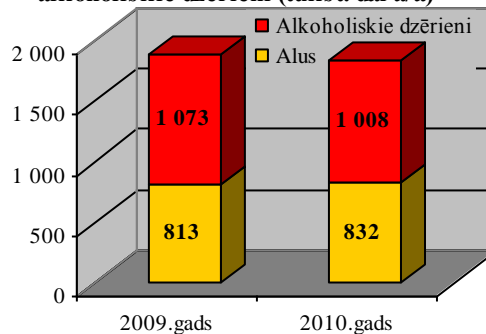
- 4692 tūkst. dekalitri (turpmāk – dal) **alkoholisko dzērienu**, kas ir **par 5% mazāk kā 2009.gadā** (skatīt 4.pielikuma 1.tabulu) un **par 32% mazāk kā 2008.gadā**;

- 15608 tūkst. dal **alus**, kas **par 3% pārsniedz** 2009.gada rādītāju (skatīt 5.pielikumu) un par 6% pārsniedz 2008.gada rādītāju.

Vērtējot kopējo alkoholisko dzērienu daudzumu pēc to apjoma ir

vērojams neliels pieaugums (+1,5%), savukārt pēc absolūtā alkohola (a/a) daudzuma ir 2,5% samazinājums, jo alus ar būtiski zemāko alkohola saturu nespēj kompensēt pārējo alkoholisko dzērienu apjomu sarukumu. Minētais ir būtisks rādītājs, kas tiešā veidā ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus valsts budžetā, jo gan alum, gan pārējo alkoholisko dzērienu grupai akcīzes nodokli aprēķina, vadoties no absolūtā spirta satura dzērienos.

Patēriņam Latvijā nodotie alkoholiskie dzērieni (tūkst. dal a/a)

Kopējā alkoholisko dzērienu struktūrā 2010.gadā 77% no valstī realizācijai novirzītajiem alkoholiskajiem dzērieniem sastāda alus, tomēr būtiski zemās tiem piemērojamās nodokļa likmes dēļ, alus apjomu izmaiņas visai minimāli ietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus.

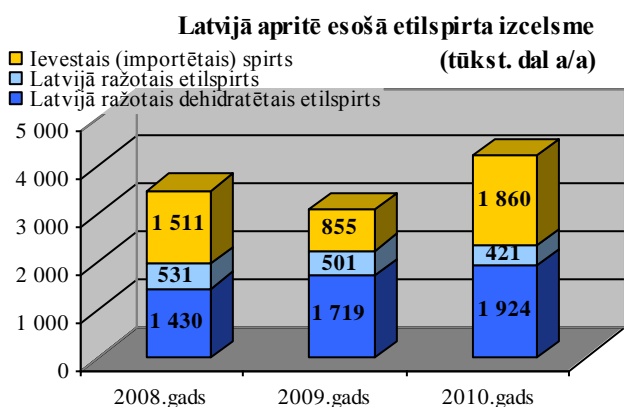
Degvīns un pārējie „spirtotie” alkoholiskie dzērieni kopējā alkohola realizācijā 2010.gadā sastāda 13%, taču augstās nodokļa likmes dēļ to īpatsvars akcīzes nodokļa ieņēmumos ir noteicošais – 71%. 4.pielikuma 2.tabulā ir redzamas precīzas izmaiņas realizācijas apjomos katram alkoholisko dzērienu veidam, savukārt izmaiņas alus realizācijas apjomos redzamas 5.pielikumā.

Informāciju par lielākajiem komersantiem 2010.gadā skatīt 7.pielikumā, savukārt populārākos Latvijā realizēto alkoholisko dzērienu un alus nosaukumus 8.pielikumā.

2010.gada decembra beigās Latvijā 211 komersantiem bija spēkā esošas licences alkoholisko dzērienu vairumtirdzniecībai, 4932 komersantiem bija spēkā licences alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecībai un 217 licence alus mazumtirdzniecībai.

3. Spirta aprīte

Latvijā spirta aprīte tiek stingri reglamentēta saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, kas paredz arī ierobežotu spirta aprītē iesaistīto personu loku – etilspirta ražošanu 2010.gadā veikuši trīs komersanti četrās akcīzes preču noliktavās, savukārt etilspirta ieviešanu no citām valstīm veikuši pieci komersanti. Kopējos spirta aprītes rādītājus skatīt 6.pielikumā.

6.attēls

2010.gadā Latvijā kopumā saražoti 2345 tūkst. dekalitru absolūtā spirta (dal a/a), kas ir par 124 tūkst. dal a/a jeb **par 6% vairāk** kā 2009.gadā un par 20% vairāk kā 2008.gadā.

82% no valstī saražotā spirta ir dehidratētais spirts, kas lielākoties paredzēts pievienošanai benzīnam ar mērķi nodrošināt Eiropas Savienības normām atbilstošu biodegvielas patēriņu.

Lai valstī nodrošinātu pieprasījumu pēc spirta, Latvijā spirts tiek arī ievests – **2010.gadā** valstī ievesti 1860 tūkst. dal a/a etilspirta, šis apjoms salīdzinot ar 2009.gadu, palielinājies **vairāk kā divas reizes**.

No kopējā 2010.gadā valstī esošā etilspirta – 4319 tūkst. dal a/a (krājumi gada sākumā + saražots + ievests Latvijā):

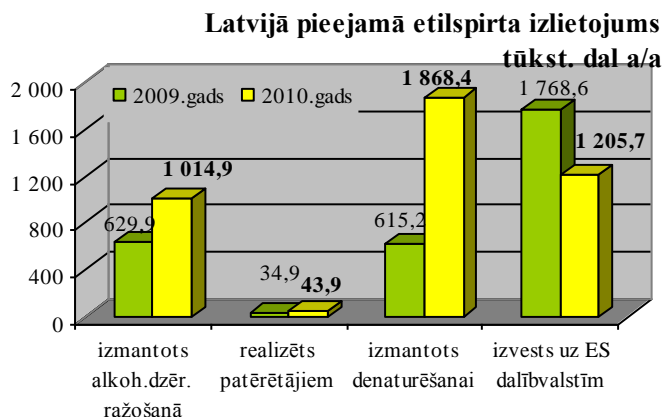
- **43%** izmantoti denaturēšanā. Straujais pieaugums (vairāk kā trīs reizes salīdzinot ar 2009.gadu) saistās ar Latvijā 2009.gada nogalē ieviesto obligāto normu, ka degvielai jābūt ar vismaz 5% bio piejaukumu, un benzīnam tas ir etispirts;

- **28%** izvesti uz citām ES dalībvalstīm, un to apjomi salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu samazinājušies par 32%;

- **24%** izmatoti alkoholisko dzērienu ražošanā un šis apjoms salīdzinājumā ar 2009.gada rādītājiem ir palielinājies par 61% jeb par 385 tūkst. dal a/a. Šī ir kardināli pretēja tendence pēdējos gados novērotajam - līdz šim liela daļa alkoholisko dzērienu izejvielu bija no ārvalstīm pārstrādei ievestais degvīns, ko tagad aizstāj spirts;

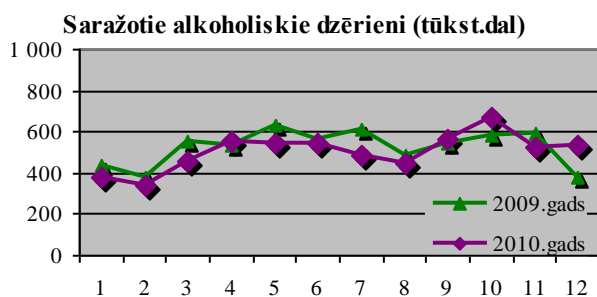
- citiem spirta patērētājiem nodotais apjoms ir palielinājies par 26% salīdzinājumā ar 2009.gadu, taču tie ir salīdzinoši nelieli apjomi, kas kopējā izlietojumā sastāda **1%**.

7.attēls

4. Alkoholisko dzērienu ražošana

Alkoholisko dzērienu (neskaitot alu) ražošana **2010.gadā** veikta 22 akcīzes preču noliktavās, kurās **saražoti 6087 tūkst. dal** alkoholisko dzērienu, kas ir **par 3% mazāk** kā 2009.gadā (skat. 4.pielikuma 1.tabulu).

8.attēls

Latvijā ražoto dzērienu (neskaitot alu) sortimentā 2010.gadā kā ierasts dominē „spirtotie” dzērieni, kaut arī to apjomi stabili sarūk salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem:

- degvīns (saražots 3895 tūkst. dal) sastāda 64% valstī saražoto dzērienu struktūrā;

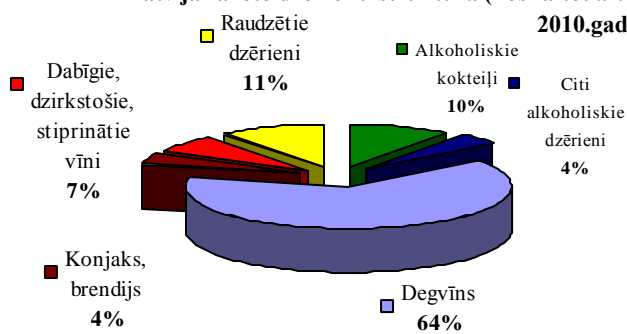
9.attēls

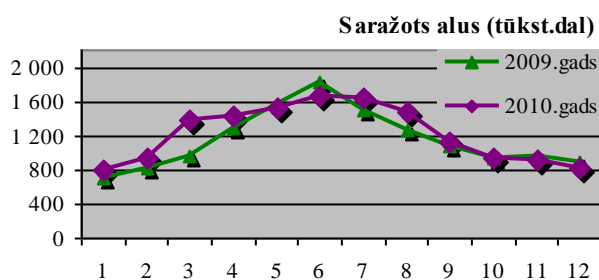
- alkoholiskie kokteiļi (saražoti 616 tūkst. dal), kas saražoto dzērienu sortimentā sastāda 10%;

- konjaks, brendijs un citi dzērieni kas kopā sastāda 8% ražošanas struktūrā.

Dabīgi raudzēto dzērienu grupa (saražoti 646 tūkst. dal) ir vienīgā, kuras apjomi ir palielinājušies salīdzinājumā ar 2009.gadu, un to īpatsvars ražoto dzērienu sortimentā pieaudzis līdz 11%.

Latvijā ražoto dzērienu struktūra (neskaitot alu) 2010.gadā

10.attēls

2010.gadā alus ražošanu veikuši 17 komersanti saražojot **14551 tūkst. dal alus**, kas ir **par 7% vairāk** kā 2009.gadā.

Uz kopējā alkoholisko dzērienu patēriņa samazinājuma, tas ir liels kāpums, ko daļēji varētu skaidrot ar

to, ka alkoholisko dzērienu ražotāji, ņemot vērā aizvien pieaugošās akcīzes nodokļa likmes „spirtotajiem” dzērieniem, tai skaitā alkoholiskajiem kokteiļiem, cenšas pielāgoties – virknei alkoholisko kokteiļu 2009.gada otrajā pusē tika nomainīta receptūra, ražojot tos uz alus bāzes, jo šāda veida dzērienam ir vairākas reizes zemāka nodokļa likme kā tāda paša stipruma kokteilim.

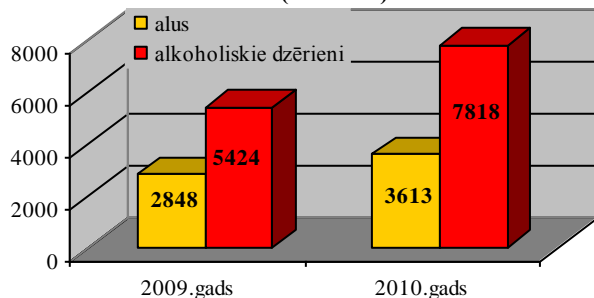
Uz 2010.gada beigām 15 komersantiem ir piešķirts patstāvīgās mazās alus darītavas statuss. No kopējā Latvijā saražotā alus apjoma **mazajās alus darītavās** (tādējādi saņemot akcīzes nodokļa atvieglojumus) 2010.gadā **saražoti 9%** jeb 1415 tūkst. dal alus.

5. Importēto/ievesto alkoholisko dzērienu ievēšana Latvijā

Gandrīz viss alkoholisko dzērienu apjoms Latvijā tiek ievests, izmantojot akcīzes preču noliktavas, kas būtībā neietekmē akcīzes nodokļa ieņēmumus, jo darbības tiek veiktas, piemērojot atlikto akcīzes nodokļa maksāšanas režīmu. Pie tam, liela daļa dzērienu atliktajā akcīzes nodokļa maksāšanas režīmā tiek pārvietoti uz citām ES dalībvalstīm vai eksportēti.

11.attēls

No ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievestie alkoholiskie dzērieni un alus (tūkst.dal)

Kopumā 2010.gadā Latvijā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 7818 tūkst. dal alkoholisko dzērienu (neskaitot alu), kas ir **par 44% vairāk** kā 2009.gadā (skat. 4.pielikuma 1.tabulu).

Savukārt alus no citām valstīm Latvijā tiek ievests joprojām salīdzinoši nelielos apjomos, kas pamatā saistīts ar

to, ka Latvijā priekšroka tiek dota vietējā ražojuma alum. 2010.gadā Latvijā kopumā no ES dalībvalstīm un trešajām valstīm ievesti 3613 tūkst. dal alus, kas ir **par 27% vairāk** kā 2009.gadā (skat. 5.pielikuma 1.tabulu).

Alkoholisko dzērienu aprītes analīzē apkopotā informācija liecina par stabilu legālā alkohola tirgus samazinājumu, ko izraisīja gan 2009. un 2010.gadā veiktā likmju paaugstinājuma izraisītais cenu kāpums, gan pierobežā bieži sastopamais kaimiņvalstīs iegādātais alkohols, gan nelegālā tirgus paplašināšanās.